

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

**«Заборона дискримінації в практиці
Європейського суду з прав людини»**

ВОЙТЕНКО КАТЕРИНА ВАЛЕРІЇВНА.

(адвокат)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВ ГАРАНТОВАНИХ КОНВЕНЦІЄЮ

- Право на життя (ст. 2)
- Право не бути підданим катуванню (ст. 3)
- Право не знаходитись у рабстві та примусовій праці (ст. 4)
- Право на свободу та особисту недоторканність (ст. 5)
- право на справедливий суд (ст. 6)
- Ніякого покарання без закону (ст. 7)
- Право на повагу до приватного і сімейного життя (ст. 8)
- Право на свободу думки, совісті і релігії (ст.9)
- Право на свободу вираження поглядів (ст. 10)
- Право на свободу зібрань та об'єднань (ст.11)

ПРАВА ПЕРЕДБАЧЕНІ КОНВЕНЦІЄЮ ТА ЇХ КРИТЕРІЇ

АБСОЛЮТНІ ПРАВА – права які не можуть бути обмежені державою.

Ст. 2 Конвенції. Право на життя. Право кожного на життя охороняється законом.

Нікого не може бути умисно позбавлено життя інакше ніж на виконання смертного вироку суду, винесеного після визнання його винним у вчиненні злочину, за який закон передбачає таке покарання.

ПРАВА ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ОБМЕЖЕННЮ - права, які можуть бути обмеженими для досягнення законної мети в той мірі, в якій то вимагає демократичне суспільство, наприклад (ст. 8-11).

Право можливо обмежуватись коли на це прямо вказує Конвенція.

Наприклад: ст. 2 Конвенції

- право на життя є абсолютним;
- Позбавлення життя в випадках смертної кари є застосування сили та запобігання скоєнню нових злочинів .
- Обмеження такого права пов'язано з суспільною небезпекою яку не можливо подолати іншим способом

Право може бути обмеженим:

1. Якщо обмеження передбачено законом.
2. Якщо є законна мета
3. Якщо таке обмеження необхідно у умовах демократичного суспільства тобто:
 - Є потреба в суспільстві щодо обмеження конкретного права або свободи
 - Заходи, обмежуючи право або свободу є пропорційними наступній цілі

ПОНЯТТЯ ДИСКРИМІНАЦІЇ

ТЕРМІН “ДИСКРИМІНАЦІЇ”

(від латів.(латинський) *discriminatio* — розрізнення), означає, коли будь яка особа потрапляє у несприятливе становище через будь-які незахищені у неї ознаки.

Поняття **рівності** має велике значення для захисту прав людини в ЄСПЛ (в контексті ст. 14 та протоколу 12)

Стаття 14 Конвенції забороняє дискримінацію.

Ст. 14 не є самостійним правом, вона застосовується в поєднанні з іншими статтями Конвенції.

ЗНАЧЕННЯ СТ. 14 КОНВЕНЦІЇ

Користування правами та свободами, визнаними в Конвенції, має бути забезпечене без якої б то не було дискримінації за ознакою статі, раси, кольору шкіри, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного чи соціального походження, належності до національних меншин, майнового стану, народження або за іншою ознакою.

ЯК ВИЗНАЧИТИ ДИСКРИМІНАЦІЮ

Дискримінація – є порушення принципу рівності

Основним критерієм є персональна (особиста) характеристика (вік, стать, мова, колір шкіри, етнічна приналежність)

Визначено два типи дискримінації:

- Пряма
- Непряма

ПРЯМА ДИСКРИМІНАЦІЯ

- Передбачає однакове ставлення до осіб, що перебувають в однакових умовах.
- До особи ставляться у менш сприятливий спосіб.
- Причиною такого ставлення є наявність у цієї особи певних характеристик, що відносяться до категорії “ захищених ознак ”

ЄСПЛ сформулював дискримінацію як “ відмінність у ставленні до осіб, які знаходяться в аналогічних або відповідним чином схожих ситуаціях ”

**(справа №42184/05 Карсон та інші проти
Сполученого Королівства, 16 березня 2010 року, п.
61; справа 13378/05 Бьорден проти Сполученого
Королівства , 29 квітня 2008 року, п. 60)**

ОЗНАКИ ПРЯМОЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ

- несприятливе ставлення чи поведження

(має місце якщо воно несприятливе для однієї особи порівняно з іншою особою, що перебуває в аналогічній ситуації).

- **Необхідно знайти “ захищену ознаку ”**

- Наприклад: стать, сексуальна орієнтація, обмежені фізичні можливості, вік, раса, етнічне та національне походження.

- **Для встановлення цієї ознаки необхідно задати запитання:**

- Чи зазнала особа б менш сприятливе ставлення якщо була б іншої статі, раси, віку?

- Чи відрізнялось б її становище через якусь іншу захищену ознаку?

справа Джеймс проти Ради округу Істлей (14 червня 1990 року)

ВИСНОВОК:

- **Відмінність ставлення існує;**

- **Особа іншої статі. Ставлення було б до нього таким самим, як би Джеймс був іншої статі;**

НЕПРЯМА ДИСКРИМІНАЦІЯ

ЕЛЕМЕНТИ НЕПРЯМОЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ

- Однакове ставлення до людей, ситуації яких відрізняються;
- Різниця полягає не у ставленні чи поведженні, а в наслідках що по різному впливають на людей з відмінними характеристиками;
- Проявляється у вигляді відмінного впливу або наслідків (несприятливе становище групи осіб порівняно зі становищем іншої групи)

СПРАВА Д.Г. та інші проти Чеської Республіки (№ 57325/00), 13 листопада 2007 року, пункт 184;

ЄСПЛ зазначив в своєму рішенні, “ що відмінність у ставленні може проявлятися у формі непропорційно шкідливих наслідків загальної політики чи заходу, які попри своє нейтральне формулювання дискримінують певну групу осіб ”

СПРАВА Опуз проти Туреччини (33401/02), 09 червня 2009 року, пункт 183.

ДОКАЗУВАННЯ ДИСКРИМІНАЦІЇ (ТЕСТ)

ДИСКРИМІНАЦІЯ МАЄ МІСЦЕ КОЛИ:

- відмінність у поводженні з різними особами має місце;
- в результаті такого звернення одна особа виявляється в менш вигідному становищі, ніж інші;
- обставини, в яких знаходяться зазначені особи порівнянні (не відрізняються по суті);
- єдиною підставою відмінності у зверненні виступає яка-небудь з вказаних характеристик (або сукупність таких характеристик);
- відсутня об'єктивна або розумна підстава для існування такої відмінності воно не переслідує законної мети, або між заходами і цілями відсутня розумна співмірність.

Заявник повинен довести, що:

- він був підданий гіршому зверненню в порівнянні з іншими особами, які перебувають у відносно схожих умовах, основу такої різниці в обігу становить один із заборонених ознак;

в результаті такого звернення одна особа виявляється в менш вигідному становищі, ніж інше;

Уряд-відповідач має довести, що:

- відсутня відмінність у зверненні, або існує об'єктивна або розумна підстава для такої відмінності у зверненні.